

Kockavetőők

*„Én a jóságot el nem fogadhatom”
(Petőfi Sándor: János vitéz)*

Nehéz elviselni, ha az emberre rátör a gazdagság.

Ha megvehet mindent.

Magának meg a gyerekeknek.

Meg az anyjának.

Meg a nagynyjának, ha még van.

Nekem volt.

Nekem mindegyik megvolt.

Főleg a szegénység.

Ülünk a kocsmában, amolyan rendes falusi kocsmá. Kármentő, a sarokban biliárdasztal, a falon plazmatévé meccset nézni, néhány asztal piros kockás abrosszal. A falakon agancsok, trófeák, a legnagyobbik falon fémből domborított vadászjelenet. Ez emlékeztet egyedül arra, hogy valamikor itt még volt élet. Volt konyha, hátul a vadászteremben lehetett enni. Gulyást meg őzpörköltet burgonyakrokettel, cigánypecsenyét fokhagymás, tejfölös uborkasalátával.

A kaját Izsáktól tudom. Akivel szemben ülök.

Itt volt az esküvőnk is.

Az apám sátorosat akart, de szegény anyám leintette, ezek már modern fiatalok, városban jártak iskolába, városi barátaik jönnek majd.

Úgy is lett.

Nem panaszkodhatok, nekem betevő falat volt a szegénység.

Nézem Izsákot.

Jó harmincas férfi. Korához képest meggyötört kéz. Nem amolyan városi, úri, munkát nem látott kéz. Hosszú, csontos ujjak, amelyek arról árulkodnak, mindegy, hogy mi van, csak legyen valami. Az arcán viszont meggyötörtségnak semmi jele. Tarkón felnyírt barnás haj, elől középen elválasztva, és két fekete, vidám szem.

Kérdeztem, hogy lefényképezhetem-e, de azt mondta, nem, az arca magántulajdon, családi hagyaték. Az apja is ilyen volt, meg a nagyapja, dédapja is, róluk se készült fénykép, csak hivatalos, náluk minden az emlékezetükben él.

Szerencsére már a szegénység is.

Néhányan támasztják csak a söntéspultot. Kisfröccsöt isznak. Ők is csak azért vannak itt, hogy legyenek valahol.

Haj, régen mennyien voltak itt, sóhajt fel a férfi.

Minden vasárnap jött a Megváltó.

Olyankor már reggel gyülekeztek az emberek, szó szerint sorban álltak

a kocsmá előtt. Mire kinyitott Zoli, a kocsmáros, már kacagott mindenki. Nevetésben tört ki belőlük a fájdalom. Így voltam én is.

Kegyetlen úr a szegénység.

Nevetéssel jár.

Csak a férfiak ülhetnek le az asztalhoz.

A családfők.

A nők és a gyerekek kint maradtak az utcán, akinek szerencséje volt, az hozzáfért az ablakhoz, hogy leselkedhessen.

Amíg a Megváltót vártuk, még azon a kis pénzünkön rendeltünk sört meg kislest, Zoli buzdított, hogy csak igyatok, a sebészek is isznak, akkor nem remeg a kéz, remegő kézzel nem lehet tripla hatost dobni.

Szóval ültünk.

Csak hat asztalnál ülhattünk, asztalonként hatan.

Nekem se sikerült mindig helyet találnom. Aztán tízkor megkondultak a templom harangjai, látja, ott van szemben a templom, és az asszonyok meg a gyerekek átvonultak a misére.

Meg imádkozni a gazdagságért.

Hogy az uruk nyerjen.

A többi férfi maradt, kibicnek, mint a westernfilmekben.

Aztán megjött a Megváltó.

Senki nem tudja, honnan jött.

Ki ő? Mi a neve?

Történt, hogy egyik vasárnap megjelent egy piros furgonnal. Leparkolt a kocsmá előtt. Bejött. Megállt a pultnál, és szelíd, halk hangon azt kérdezte: van itt szegény ember?

Csönd lett.

Csönd is volt.

Azokat a vasárnap reggeli csöndekét nem lehet elfelejteni.

Az ember csak áll a pultnál, vagy ül egy asztalnál, és számolja a piros és fehér kockákat, és arra gondol, van, ahol már fő a leves, hatalmas kappan a fazékban, panírozzák a rántott húst, és az egész házat a vasárnapi illat lengi körül.

És akkor megjelent ez a férfi.

Van itt szegény ember?

Nem kellett válaszolnunk. A zsebéből elővett egy kis barna lenvászon zacskót, és kiborította a pultra. Három fehér dobókocka volt rajta.

Aki három hatost dob, megkapja azt, ami a furgonban van, mondta.

Bolondok jártak már erre felé, úgyhogy mindenki visszafordult az italához, egyébként se tudtuk, mi lehet a furgonban. Zoli megkérdezte tőle, iszik-e valamit, vagy csak vizelni kell, menjen be nyugodtan, ingyen használhatja a vécét. Aztán, ha nem iszik, húzzon el a vérbe a kockáival együtt.

A férfi elmosolyodott.

Tudod, író úr, mondta Izsák, megszakítva a történetet, később, amikor már Megváltónak hívtuk, én meg elkezdtem rendszeresen templomba járni, a plébánossal, Sebestyén atyával komoly vitáink voltak arról, Istennek kellett-e pisilnie.

Elnevettem magam.

Ez még nekem soha nem jutott eszembe. Az angyalok nemiségéről szekérszövegszerkesztő nyi irodalom van, de ezzel a felvetéssel még nem találkoztam.

Nekem se ez jutott akkor eszembe, folytatta, hanem az, mi lehet abban a furgonban. Nem tűnt örültnek a férfi, a hangja is különleges volt, később úgy magyaráztam, hogy valami csoda, valami titok lengte körül.

Na, senki, kérdezte a férfi.

Szultán, aki vietnámi veteránnak tartotta magát, és a falu szélén egy pajtában lakott, jelentkezett.

Öklébe szorította a kockákat, ahogy rázta a kezét, vicsorított, eldobta az asztalon.

Két hármast volt, meg egy négyest.

Pár, kiáltott fel.

Ez nem póker, mondta Zoli.

Szultán még egyszer dobott, három kettést.

Terc üvöltött fel. Háromszor kettő az hat. Megvan a hatosom.

A férfi nem szólt semmit.

Szultán újra dobott. Az sem sikerült. Még egyszer akart, már teljesen belellete magát a játékba, de a férfi rátette a kezét Szultán öklére.

Csak háromszor szabad.

Ekkor már nevetett mindenki, és próbálkozott, és a bánatosok azt mondták, a kutya úristenit, egyszer élünk, és rendeltek még sört meg kisfelest.

Lassan dél lett.

No jó, ideje mennem, mondta a férfi.

Könyörögtünk, hogy maradjon, ha nem nyerünk semmit, akkor is maradjon, legalább egy kis vidámságot hozott a mi keserű életünkbe.

No jó, mondta a férfi. Jelentkezzen valaki. Ha egy dobásból olyat dob, ami-
ben van legalább egy hatos, akkor maguké a furgon tartalma.

Csend lett.

Senki nem mert jelentkezni.

Beszariak, mondta Zoli, majd én dobok, és már nyúlt volna a kockáért, de a férfi nem engedte.

Maga nem dobhat. Nem maga miatt jöttem, mondta.

És ha nem sikerül? – kérdezte valaki.

Akkor nem sikerül, mondta a férfi.

Képzeld el, író úr! Voltunk bent tízen, és mindenki a másakra nézett. Ott volt tíz férfi. Átéltünk már sok mindent, születést, halált, kínságot, és senki nem mert dobni. Csak néztünk egymásra. Aztán a kis Burai odalépett, barmok, ez csak játék, mondta, dobott. Két egyes és egy hatos volt. Ujjongott mindenki, és rohantak a furgonhoz. Én még maradtam, mert a férfi még Zolival beszélgetett.

Akkor jövő héten újra itt, mondta. Kiment, és kinyitotta a furgon hátulját.

Annyi kaját még nem láttam egyben, mondta Izsák. Teli volt a furgon mindennel. Most nem sorolom, de, ahogy mondani szokták, egy fél falunak elég lett volna.

Na, pakoljanak ki, mondta.

Behordtunk mindent a kocsmába.

Nem tudtuk, ki volt a férfi, ahogy jött, úgy el is tűnt.

Nem mondott semmit. Beült az autóba, és elment.

Úgy éreztem tisztességesnek, hogy elmondjam, véletlenül hallottam, ahogy a férfi azt mondja a kocsmárosnak, hogy jövő vasárnap is itt lesz. Mi, a tízek, megfogadtuk, hogy nem áruljuk el senkinek az esetet. Ha nem dob valaki tripla hatost, hogy egyedül vigye el a furgont, majdcsak dob valaki a végén egy hatost. Mindenesetre megbíztuk a kis Burait, akinek volt munkája a városban, hogy keressen egy játékboltot, és vegyen harminc darab dobókockát. Hétfő este már ott voltunk mindannyian a kocsmában. Zoli nyitotta nekünk a vadásztermet, hogy senki ne lássa, mit csinálunk. Gyakoroltunk. Ki tud hatost dobni.

Elneveztük magunkat KOCKAVETŐKNEK.

Minden este edzettünk.

Persze hogy nem maradt titokban. Az éhes asszonyi száj panaszkodik, a teli gyomos meg büszkélkedik. Nem haragudtunk rájuk, régen volt okuk büszkélkedésre.

Következő vasárnap már többen voltunk. Legalább húszan. Ugyanúgy történt minden. Ugyanúgy érkezett a férfi a piros furgonnal. Mi már egy kicsit többet ittunk, úgymond előre a medve bőrére. Nekem volt is miből, az asszony adott szerencsepénzt, elvett a kosztpénzből. Igyál, hogy ne remegjen a kezed, mondta, és hozzál megint abból a paprikás szalámiból, a rudasból. Ízelt a gyerekeknek.

Ugyanúgy nem dobott senki három hatost. Ugyanúgy dobott egyikünk egyet. Most vagy húszfelé osztottuk a furgont.

Már direkt az egész családdal mentünk, akkor még mindenki bemehetett. Az asszonyok kávéztak, a gyerekek kóláztak, jó volt Zoli forgalma. Miközben cipekedtünk hazafelé, láttam, hogy a kocsmával átellenben Sebestyén atya kint áll a templomajtó előtt. Akkor még nem tulajdonítottam jelentőséget ennek.

Kinéztem az ablakon, ott volt a templom, balról mellette a paplak. Néztem a lehúzott redőnyöket. Nem tudom, hogy tudta elintézni a csodát Sebestyén atya. Vagyis egyre inkább elkezdtem sejteni. Jobbra az iskola és a valaha volt tejszarnok, még a feliratot se szedték le, alatta meg a felirat, angol bálás ruhák. Itt járunk. Szalmabála helyett bálás ruha. Elkalandozott a gondolatom. Izsák is észrevehette, mert már a pultnál állt, hozott még két sört.

A következő hét szombat délelőtt edzésből mentem haza, folytatta, az edzés szót teljes komolysággal ejtette ki, nem volt otthon az asszony. Kérdezem a gyerekeket: anyátok hol van?

Elment a templomba, mondták.

Szokott templomba járni, hébe-hóba, akkor is csak vasárnap.

Szombaton nincs is mise, jegyeztem meg csak úgy magamnak.

Egyszer csak belibbent, hosszú, vékony nyári ruha volt rajta, fekete kendővel, nem tudom, hogy csinálja, öt gyerek után is csinos és kívánatos.

Adott egy puszit a gyerekeknek, aztán nekem is, és mintha a legegyszerűbb dolog lenne, azt mondta, holnap jön a Megváltó. Imádkoztam érted a

templomban, hogy jöjjön megint a Megváltó, és valaki dobjon megint hatost. Képzeld, majdnem tele volt a templom. Igen szépen szórta a szót a plébános. Jövő héten te is meg a gyerekek is jöttök.

Na, hát akkor nevezték el a férfit Megváltónak.

Még egy hónapig így ment. Az éléskamrák teli lettek. A templom teli lett. A megspórolt konyhapénzből Zoli kasszája is teli lett.

Aztán jött a változás.

Eddig mindenkinek jutott, de most már csak egynek fog, mondta a Megváltó.

Aki három hatost dob háromszor, kap egymillió-egyszázegyezer-százegy forintot. Az angyalok pénzét. És elővett egy köteg pénzt meg valami aprót. Annyi pénzt talán még Zoli se látott egyben, de mi biztosan nem. Hat asztalnál játszhat hat férfi. A játékosokat sorsoljuk. Amíg nem nyer valaki, addig a furgon zárva marad. De a tartalmát itt hagyom a kocsmáros raktárában. Ha megnyeri valaki az egymilliót, mindet széteszthatják.

Nem tudom, hogy a pénztől vagy a játékosok számának korlátozásától-e, de hatalmas csend lett. Csak a hűtő zúgását lehetett hallani.

Megváltó! Megváltó! Megváltó! Kántálták az asszonyok.

Ugyan már, gyerünk fiúk, törte meg a csendet Szultán. Vietnámban több szerencse kellett.

Jó két hónap telt már el, de még mindig nem nyert senki. Nem haragudtak a Megváltóra. Sebestyén atya is azt mondta, felsőbb utasításra cselekszik. Imádkozott az egész falu. Mise volt a hét minden napján.

És akkor egyszer csak te nyerted meg, nem, kérdeztem Izsáktól.

Honnan tudta, író úr, kérdezte.

Különben nem ezt kezdted volna elmondani.

Így történt pontosan, mondta. Az asszonyok és a gyerek a templomban voltak, meg azok a férfiak is, akik nem ülhettek az asztal mögé, ők is bementek. Nem a pénzért imádkoztak, hanem hogy valaki nyerjen már, lassan kiürül otthon az éléskamra.

Három körben lehetett háromszor hármat dobni. Olyan volt már, hogy valakinek sikerült egyszer hatot dobnia, és a második dobásnál is volt hatosa, de az kevés volt.

Tudtam, hogy most meg fogom dobni.

Előző este, miután lefeküdtünk, az asszony hozzám bújt, és a fülembé súgta. Meglesz a hatos.

Nem értettem.

A hatodik, mondta titokzatosan.

Már sejtettem.

A hasára tette a kezemet.

Szóval tudtam, hogy meg fogom dobni. Hogy tulajdonképpen miattunk jött el a Megváltó.

Az első két körben még csak hatost se dobott senki. Egyetlenegy se. Én se. Statisztikailag lehetetlen, hogy ennyi dobásból egy hatos se legyen.

A Megváltó nyugodtan állt a pultnál.

Egymás után dobtunk sorban. Valahogy úgy jött ki, hogy én legyek az utolsó.

Már csak benned bízunk, Izsák! Gyerünk, Izsák! Legyen veled a Megváltó!
Harmincöt éhes szempár nézett rám.
Dobtam.
Hosszan pörögtek a kockák.
Három hatos.
Esküszöm, író úr, jobban szerettem volna, ha nem sikerül. Már akkor is magas volt a vérnyomásom, nem szerettem volna, ha a kockaasztal előtt ájulok el. És hogy ne lássam a hatodikat.
Dobtam még egyszer.
Három hatos.
A csöndnél is csendebb lett.
Zoli kihúzta a hűtőt, kikapcsolta a játékgépeket meg a kávéfőzőt.
A fülemben dobogott a szívem.
Ránéztem a Megváltóra.
Hallottam a mosolyát.
Becsuktam a szemem, sokáig ráztam az öklömet, mintha az számítana.
Benne volt abban az egész kínságos életem. A hatosra gondoltam, a hatodikra, aki eljön, ha úgy akarja a Megváltó.
Leejtettem a kockákat az asztalra.
Csönd.
Aztán üvöltés.
Három hatos.
Tudod, író úr!
Én elfogadtam a jóságot.
És meglett a hatodik is.
Él. Egészséges.
Őt is Izsáknak kereszteltük.
Kis dundi ujjai vannak. Nem olyan göcsörtösek, mint az enyéim.
No, igyunk rá, és a Megváltóra.